Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Image not found or type unknow

Державний обліковий номер: 0826U004777

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-08-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Курасова Сніжана Ігорівна
2. Snizhana Kurasova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0007-1605-0351

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 029

Назва наукової спеціальності: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: ОП 55933 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Дата захисту: 08-09-2026

Спеціальність за освітою: документознавство та інформаційна діяльність

Місце роботи здобувача: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 05417058

Місцезнаходження: проспект Голосіївський, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16665

Повне найменування юридичної особи: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 05417058

Місцезнаходження: проспект Голосіївський, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 05417058

Місцезнаходження: проспект Голосіївський, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.31.11, 13.31.11.21, 13.61.11, 13.61.17

Тема дисертації:

1. Охорона та збереження нематеріальної культурної спадщини України в умовах розвитку цифрового суспільства: бібліотекознавчий аспект

2. Safeguarding and Preservation of the Intangible Cultural Heritage of Ukraine in the Context of the Development of the Digital Society: A Library Science Perspective

Реферат/анотація:

1. У дисертації здійснено комплексне дослідження теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-технологічних засад бібліотечно-інформаційного забезпечення охорони, збереження та використання нематеріальної культурної спадщини (НКС) України в умовах розвитку цифрового суспільства. Актуальність дослідження зумовлена посиленням ролі цифрових технологій у процесах документування культурної спадщини, трансформацією функцій бібліотек як інституцій пам'яті та необхідністю інтеграції українського досвіду у світовий інформаційно-комунікаційний простір. У межах аналізу нормативно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини на міжнародному та національному рівнях встановлено, що визначальну роль у формуванні глобальної політики у цій сфері відіграє Конвенція ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини 2003 року, яка заклала концептуальні засади ідентифікації, інвентаризації, збереження та популяризації елементів нематеріальної культурної спадщини.

Водночас встановлено, що національне законодавство України формує базові організаційно-правові механізми обліку та охорони нематеріальної культурної спадщини, однак потребує подальшого вдосконалення з урахуванням вимог цифрового середовища. В роботі розкрито процес конвергенції документальної та нематеріальної культурної спадщини, який проявляється у формуванні гібридних інформаційних середовищ, де НКС одночасно виступає як соціокультурна практика, об'єкт фіксації та цифровий інформаційний ресурс. Така конвергенція зумовлює зміну традиційних підходів до класифікації культурної спадщини, оскільки межі між документом, артефактом і живою практикою поступово розмиваються. У цьому контексті цифрові платформи, електронні бібліотеки, мультимедійні архіви, репозитарії та віртуальні музеї формують нові умови для багатовимірного представлення НКС, забезпечуючи її текстову, візуальну, аудіальну та інтерактивну репрезентацію. Узагальнення досвіду українських бібліотек засвідчило, що вони поступово трансформуються у важливі інституції цифрового збереження, документування та популяризації нематеріальної культурної спадщини. У межах їхньої діяльності реалізуються ініціативи зі створення віртуальних музеїв, цифрових колекцій, електронних каталогів, мультимедійних архівів та спеціалізованих вебплатформ, які забезпечують відкритий доступ до культурних ресурсів широкому колу користувачів. Водночас встановлено, що розвиток таких проєктів характеризується певною нерівномірністю, що зумовлено як інституційними, так і ресурсними обмеженнями, а також недостатнім рівнем стандартизації опису цифрових об'єктів НКС та фрагментарністю координаційних механізмів між бібліотеками, музеями й архівами. Здійснений порівняльний аналіз цифрових колекцій НКС у європейських та українських вебінформаційних середовищах за інформаційно-комунікаційними критеріями дозволив виявити суттєві відмінності у рівнях їх технологічного розвитку. Зокрема, українські ресурси характеризуються високим змістовним наповненням, автентичністю культурного матеріалу та значним науково-етнографічним потенціалом, однак поступаються європейським платформам за рівнем мультимедійності, інтерактивності, використання семантичних технологій, масштабом цифрової взаємодії з користувачами та ступенем інтеграції у міжнародні інформаційні системи. Встановлені диспропорції свідчать про необхідність подальшого розвитку технологічної інфраструктури, уніфікації стандартів опису культурних об'єктів та розширення цифрових комунікаційних практик у сфері НКС. У дисертації розроблено та науково обґрунтовано модель бібліотечно-інформаційного забезпечення охорони, збереження та використання нематеріальної культурної спадщини України в умовах цифрового суспільства. Запропонована модель має системний, багаторівневий характер і включає взаємопов'язані суб'єктний, ресурсний, технологічно-інформаційний, комунікаційний та результативний блоки, що відображають ключові компоненти функціонування цифрової екосистеми НКС. Узагальнено, що цифрова трансформація бібліотечно-інформаційної сфери відкриває нові можливості для збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини, водночас актуалізуючи потребу в удосконаленні нормативно-правового, технологічного та організаційного забезпечення цієї діяльності. Результати дослідження мають теоретичне та практичне значення для розвитку бібліотекознавства, інформаційної діяльності та культурології, а також можуть бути використані у процесі формування державної політики у сфері культурної спадщини та цифровізації гуманітарної сфери України.

2. The dissertation presents a comprehensive study of the theoretical, methodological, regulatory, legal, organizational, and technological foundations of library and information support for the protection, preservation, and utilization of the Intangible Cultural Heritage of Ukraine in the context of the development of the digital society. The relevance of the study is determined by the growing role of digital technologies in cultural heritage documenting processes, the transformation of libraries function as memory institutions, and the necessity of integrating Ukrainian experience into the global information and communication space. Within the analysis of the legal and regulatory framework for safeguarding intangible cultural heritage at the international and national levels, it was established that the key role in shaping global policy in this field is played by the 2023 UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, which laid the conceptual principles for the identification, inventorying, preservation, and promotion of Intangible Cultural Heritage elements. At the same time, it was determined that Ukrainian legislation provides basic organizational and legal mechanisms for the

accounting and protection of intangible cultural heritage; however, it requires further improvement in accordance with the demands of the digital environment. The process of convergence between documentary and intangible cultural heritage is analyzed, demonstrating the formation of hybrid information environments in which intangible cultural heritage functions simultaneously acts as a socio-cultural practice, a documented object, and a digital information resource. This convergence leads to the transformation of traditional classification approaches, as the boundaries between document, artifact, and living practice become increasingly blurred. In this context, digital platforms, electronic libraries, multimedia archives, repositories, and virtual museums create new conditions for multidimensional representation of intangible cultural heritage, ensuring its textual, visual, audio, and interactive presentation. The generalization of the experience of Ukrainian libraries has shown their gradual transformation into important institutions for the digital preservation, documentation, and promotion of intangible cultural heritage. Within the framework of their activities, initiatives are being implemented to create virtual museums, digital collections, electronic catalogs, multimedia archives and specialized web platforms that provide open access to cultural resources to a wide range of users. At the same time, it has been established that the development of such projects is characterized by a certain unevenness, which is due to both institutional and resource limitations, as well as an insufficient level of standardization of the description of digital objects of the intangible cultural heritage and the fragmentation of coordination mechanisms between libraries, museums and archives. The comparative analysis of digital collections of the National Library of Culture in European and Ukrainian web information environments according to information and communication criteria allowed us to identify significant differences in the levels of their technological development. In particular, Ukrainian resources are characterized by high content richness, authenticity, and strong ethnographic value; however, they are inferior to European platforms in terms of multimedia content, interactivity, use of semantic technologies, the scale of digital interaction with users and the degree of integration into international information systems. The main directions of improving library activities in the field of intangible cultural heritage are substantiated. In particular, the need for the systematic implementation of modern digital technologies, including digital documentation tools, multimedia platforms, metadata management technologies and semantic description of information resources, is identified. An important direction is also identified as the development of inter-institutional interaction between libraries, archives, museums and other memory institutions in order to form an integrated information environment for the preservation of intangible cultural heritage. It is concluded that the digital transformation of the library and information sphere opens new opportunities for the preservation and promotion of intangible cultural heritage, while simultaneously highlighting the need to improve its legal, technological, and organizational support of the activity. The results of the study have both theoretical and practical significance for the development of library science, information studies, and cultural studies, and may be applied in the process of forming state policy in the field of cultural heritage and digitalization of the humanitarian sphere of Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Добровольська В. В., Курасова С. І. Проєктна діяльність як інструмент збереження культурної спадщини України в умовах воєнного стану: реставрація, цифровізація та просвітницькі практики. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2026. № 1. С. 76–82.

- Курасова С. І. Цифрова репрезентація нематеріальної культурної спадщини України в бібліотечно-інформаційних проєктах. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2025. № 4. С. 74–80.
- Курасова С. Цифровізація бібліотек: проблеми, перспективи та інноваційні підходи до збереження нематеріальної культурної спадщини. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2025. Вип. 76. С. 133–146. DOI: https://doi.org/10.15407/np.76.133
- Сергій Литвин, Сніжана Добровольська [Курасова]. Хмарні сервіси в бібліотеках України: проблема безпеки даних і ресурсів в умовах цифрової трансформації. Вісник Книжкової палати України. 2025. №4. С. 45–52.
- Білущак Т. М., Добровольська [Курасова] С. І. Європейські та національні аспекти охорони, збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини: цифрові колекції у вебінформаційному середовищі. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2023. № 1. С. 41–52. DOI: https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276764
- Viktoriia Dobrovolska, Liudmyla Cherednyk, Yuliia Hunchenko, Snizhana Dobrovolska [Kurasova], Nestor Dumanskyi. Electronic Library as Modern Information Center // CEUR Workshop Proceedings. – 2023. – Proceedings of the 2nd International Workshop on Social Communication and Information Activity in Digital Humanities (SCIA-2023), Lviv, Ukraine, November 9, 2023. – P. 288–298. URL : https://ceur-ws.org/Vol-3608/paper22.pdf

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дубровіна Любов Андріївна

2. Lubov A. Dubrovina

Кваліфікація: д.і.н., професор, член-кор. НАН України, 07.00.06, 27.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1011-7910

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 05417058

Місцезнаходження: проспект Голосіївський, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вовк Наталія Степанівна

2. Nataliia Vovk

Кваліфікація: к. і. н., доцент, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2470-7188

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Біловус Леся Іванівна

2. Lesia I. Bilovus

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4882-4511

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57219598554; Web of Science Researcher ID: H-2316-2017; https://scholar.google.com.ua/citations?user=2a3rFqUAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Західноукраїнський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 33680120

Місцезнаходження: вул. Львівська, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горбань Юрій Іванович

2. Yurii I. Horban

Кваліфікація: к. культ., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5837-4409

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковтанюк Юрій Славович
2. Yurii Kovtaniuk

Кваліфікація: к. і. н., с.д., 27.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4120-1875

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 05417058

Місцезнаходження: проспект Голосіївський, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради — Удовик Володимир Миколайович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні — Удовик Володимир Миколайович

Відповідальний за підготовку облікових документів — Удовик В. М.

Реєстратор — Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності — Юрченко Тетяна Анатоліївна